

ODRODZENIE

ILUSTROWANE PISMO DWUTYGODNIOWE

Rok 2

1 Marca 1931 r.

Nr. 5

HENRYK SIENKIEWICZ

WYDAWNICTWO DRUKARNI POLSKIEJ w PORTO ALEGRE

RUA SÃO PEDRO N. 533

L. Lopes

ODRODZENIE

D × W × U × T × Y × G × O × D × N × I × K

WYDAWNICTWO DRUKARNI
POLSKIEJ W PORTO ALEGRE

WIELKIEGO TEN DOCZEKA DNIA
KTO WŁASNĄ SIŁĄ ODRODZONY

ROK 2

Nr. 5

Prenumerata roczna wynosi: 12\$000

1-go Marca 1931 r.

półroczna — — — — — 6\$000

DOBRODZIEJSTWA OŚWIATY

„Lecz zaklinam, niech żywi nie tracą nadziei,
i przed narodem nosią oświaty kaganiec.”

Słowa powyższe, przekazane narodowi naszemu testamentem nieśmiertelnej pamięci Wieszcza, zawierają wielkie przykazanie narodowe wkładają na nas twarde obowiązki i wskazują nowe, zaniedbane drogi, które podążać wytrwale musimy, jeśli chcemy utrzymać się na powierzchni, wznieść się na wyższy szczebel cywilizacji i kultury, słowem jeżeli chcemy sprostać nieublaganym wymogom życia społecznego i polepszyć swój los.

Słowa, te nakazują wszystkim „żywym a by niestrudzenie podążali w kierunku przez nie wytyczonym, by pracą swą przyczynili się do wzrostu oświadczenia w narodzie i pomnażali dorobek kulturalny ubiegłych stuleci.”

OSWIATA LUDU DOKONA — CUDU!

Maksymie tę powtarzają młodzi i starzy. Zdobi ona nagłówek wielu pism, w tysiącach artykułów zużyto ją jako motto i niema bodaj jednego zgromadzenia, jednego obchodu, na którym by ją nie akcentowano i nie parafrazowano na wszystkie sposoby. Słowem — jest ona na ustach wszystkich i zdawaćby się mogło że wniknęła już w krew i kości naszego społeczeństwa, jako dogmat niewzruszony.

Niestety, jest to smutnym losem wszelkich aforyzmów, że przez częste powtarzanie stają się zdawkowym frazesem, utartym komunalem i tracą, jako takie, werbującą siłę. — Obawiam się przeto należy, że przytrafiło się to słusznemu i trafnemu orzeczeniu o oświacie...

Albowiem nie na tem polega doniosłość jakiegoś aforyzmu czy dogmatu, że go ludzie mniej lub więcej często, bezmyślnie powtarzają, lecz na tem, że weni wierzą, czynnie wierzą, że działalność swoją każdodzienną do wska-

zań danego dogmatu dostosowują. — Pod tym względem wszakże dużo jeszcze u nas pozosta je do życzenia.

Nauczylismy się na pamięć rozlicznych hasel, które zawsze mamy „na podorędziu” gdy chodzi o palniące patryotycznej mówki na obchodzie, lub napisanie korespondencji do gazety, lecz w uczynkach, naszych tych hasel jakoś nie widać.

Wiemy o tem dobrze, że „zgoda buduje, a niezgoda rujnuje”, a przecież klócimy się na potęgę o lada drobnostkę; wołamy „swój do swego”, twierdzymy, że „w jedności siła”, — a przedstawiamy obraz wszelakiego rozdwojenia; wołamy ustawicznie: „oświata ludu, dokona cudu”, a na książki i gazety żalujemy pieniędzy, że składkami na cele oświatowe niechętnie spieszymy... Przykładów podobnych niezgody naszego życia z wygłaszanymi przez nas dogmatami i hasłami mamy bardzo wiele, spotykamy je wszędzie — a najwięcej może u tych właśnie, co temi hasłami przy każdej sposobności bezmyślnie najwięcej szafują...

Mówiąc o oświacie, bardzo często nie zdajemy sobie jasno sprawy, jakiego to rodzaju „cudów” ona dokonuje. Wielu upatruje w niej czysto abstrakcyjne, idealne dobro, stosowne dla bogatych, lecz dla ubogich mało przydatne. I stąd też często spotykamy takie zdania: — „A! niech ta panowie czytają sobie książki i gazety, ja za biedny na to — mnie potrzeba chleba i dobrej roboty”. Zapominają oni o tem, że oświata ma bardzo doniosłe i praktyczne znaczenie — i to nawet rodzaj oświaty, który napozór z wymaganiami praktycznego codziennego życia nic niema wspólnego.

Oświata bowiem nie jest bynajmniej dobrem wyłącznie tylko ideowym.

(c. d. n.)

Idea kooperacji w szkole

(Ciąg dalszy).

A które w ciągu istnienia ludzkości parły ją do pracy twórczej, konstrukcyjnej i dzięki którym wytworzył się cały nasz dorobek cywilizacyjny i kulturalny. Na wyzwolonych i uszlachetnionych popędach i instynktach jako na swej naturalnej podstawie winno się oprzeć świadome i celowe działanie człowieka.»

Szkola ma uzdolnić dziecko do takiego działania, ma przez wychowywanie wytworzyć typ człowieka całkowitego, o silnej żelaznej woli, szlachetnych, altruistycznych uczuciach, świadomego swych celów działań. To też te cele ma dzisiaj wychowanie na widoku i około zrealizowania tychże zabiegają pedagodzy wszystkich narodów.

Przebrzmiało już hasło wychowywania i nauczania dla szkoły, dziś wychowuje się i naucza wychowanką dla świata, ludzi, życia. «Musi dzisiaj wychowanie doprowadzić wychowanką do zrozumienia, ogarnięcia myślą i ukochania dorobku zbiorowego wszystkich ludów na polu kultury i cywilizacji, nauki i sztuki, musi doprowadzić do zrozumienia, że każdy człowiek i każdy naród żyje już dziś dorobkiem nie tylko wielu pokoleń lecz bardzo wielu narodów, i że nie podobna dziś poprzestać na znajomości swego kraju, lecz trzeba być człowiekiem i dążyć do poznania życia i twórczości całej ludzkości (Spasowski: »Zasady samokształcenia«). Wychowanie dzisiejsze stawiając sobie za cel wytworzenia pełnego człowieka przełamuje sztuczne barjery nacjonalistyczne i separatyzmu między jednym, a drugim narodem, a prowadzi do wychodowania w sercu wychowanką zrozumienia, iż wszyscy ludzie to jego bracia, bliźni. Dziś wychowanie nie zadawania się celem wychowania dobrego obywatela, bo obywatela wychowywać nie można, a przeciwieństwo człowieka tylko wychować można, a prawdziwy, pełny człowiek, będzie zapewne i dobrym obywatelem. Pamiętajmy o tem iż koroną wychowania takiego pełnego człowieka i pamiętać winniśmy słowa wielkiego Nietschea »iż prawdziwy wychowca, to oswadziciel«. To też musimy wmyśleć, wczuć, »wgrzyźć zębami« w to czym jest wychowanie, w ideję szkoły, w psychikę wychowanką i działać, boć o człowieka się rozchodzi. Trzeba nam jasno zrozumieć iż »celem naszych zabiegów być powinno wyzwolenie umysłu i serca naszych dzieci z pet nienawiści, przesądów wszelkiego rodzaju —

społecznych, rasowych lub religijnych — a to w imię etycznej zasady poszanowania i swobodnego rozwoju każdej indywidualności. Kardynalna zasada etyczno-pedagogiczna orzeka: szanujcie w dziecku przysięgo człowieka, szanujcie duszę dziecka« (Spasowski).

Jak zabiegać ma i jakich środków używać ma nauczyciel, wychowawca, jakimi drogami dążyć, by mózdz pracować z pożytkiem dla idei wychowania, tego uczyć różne nauki, jak pedagogika, metodyka nauczania, psychologia, pedagogia i inne. Jednym z bardzo licznych czynników kształcących i rozwijających charakter i uczucie, takim dłutem rzeźbiącym osobowość wychowanką do pożytecznego życia w społeczności ludzkiej jest idea spółdzielczości.

Idea kooperacji opierając się na zasadach wzajemnej pomocy, miłości i braterstwa stanowi już przez to bardzo ważny czynnik wychowawczy w szkole i rozwijać ją, pielęgnować, wprowadzać w czyn, to jedno z wielu zadań nauczyciela. Uczucia te można rozwijać w dzieciach za pomocą pogadanek umyśle dobranych, czy też przez dobieieranie przykładów z życia zwierząt. Jak np. doskonale można najistotniejsze zasady kooperacji wytłomaczyć dzieciom pokazując pracowite i szarmonizowane w swych czynach, solidarne mrówki, lub też jakich cudów dokonywuje pomocą wzajemną społeczność pszczół, gdzie każda jednostka podporządkowuje swe cele i byt, celom i bytowi całej gromady. Obserwujemy z dziećmi mrowisko, jak pracują mrówki, i znoszą materiał na budowę, jak opiekują się wzajemnie sobą, jak jedna drugiej pomaga w dźwiganiu nadmiernego ciężaru, lub też jak wszyscy ramię w ramię solidarnie złączone walczą z najeźdźcą.

Podobne obserwacje równoczesne z opowiadaniem i objaśnieniami nauczyciela doprowadzą ucznia do zrozumienia wielkiej prawdy kooperacyjnej »wszyscy za jednego, jeden za wszystkich«, a w późniejszym życiu pewno to wiele przyczyni się do pożytecznego ustosunkowania się względem społeczeństwa. Nie będąc mroził przykładów jak i za pomocą jakich środków najskuteczniej trafić do duszy dziecka i wpoić weń rozumienie zasad kooperacji, bo to będzie rzeczą nauczyciela dobieierać przykłady czy to z otoczenia, czy historii, przyrody, czy też prze dobieieranie specjalnych pogadanek mających na celu wykazania znaczenia, korzyści

(c. d. n.)

Dlaczego i jak kocham Polskę?

Kocham Polskę, bo krew, która płynie w moich żyłach jest polską; bo z polskiej ziemi pochodzą moi przodkowie, gdzie się nauczyli czuć i myśleć po polsku, gdzie walczyli za swoje przekonania i wierzenia. Tam wśród największych wysiłków, wśród walk bohaterskich z najeźdźcami; w cierpieniach prześladowań tworzyła się ich swoistość polska, którą mi przekazali, jako owoc swej pracy, jako tryumf swych zwycięstw, jako skarb, którego prześladowcom wydrzeć sobie nie dali.

Jako spadkobierca twórców polskości, polskość tę w sobie pielęgnować będę wśród ja-

kichkolwiek narodów i warunków się znajdę a imię polskie nosić będę zaszczytnie i bronić jego sławy słowem, piórem i czynem.

Życie wielkich mężów Polski biorę sobie za wzór do naśladowania, a każdy Polak bratem mi będzie z którym w potrzebie podzielę się wiedzą, doświadczeniem i mieniem.

Zobowiązuję się wszędzie pracować nad rozwojem Polski, kolebki mej swoistości narodowej. Zawsze pamiętać będę, by z owoców mej pracy chwałę miał naród mój. Nie utonę w masie obcej, a zawsze i wszędzie Polakiem będę.

Wit

Konsul Rzeczypospolitej Polskiej

KAZIMIERZ DOWNAROWICZ

Dostojny nasz przedstawiciel objął swe urządowanie w roku 1928. Urodził się dnia 1 czerwca 1885 r. w majątku Klinawa ziemi Radomskiej. Po ukończeniu średniego zakładu udaje się na studia zagranicę do Belgji. Od roku 1916 do roku 1918 pracuje w charakterze inżyniera w Birmingham i w Londynie. Z ramienia władz polskich zajmuje

się sprawami jeńców-polaków w niewoli angielskiej.

Od dnia 1-go kwietnia 1922 r. zostaje mianowany konsulem R. P. w Antwerpii, gdzie pełni swe funkcje bez przerwy do 1-go lipca 1928 r. Stamtąd zostaje przeniesiony do Kurytyby w charakterze konsula R. P. na stany Parana, Santa Catharina i Rio Grande do Sul.

Z POLSKI

Udział Polski w odszkodowaniach wojennych

Plan odszkodowań Younga przewiduje, że w roku 1931/32 Rzesza Niemiecka winna na poczet należnych reparacji wojennych przekazać na rachunek należności państwa polskiego 1 miljon marek, co wynosi 2.400.000 złotych.

Kapitałści Szwajcarscy w Warszawie

Warszawa wzbudziła zainteresowanie kapitalistów szwajcarskich.

Zarząd stolicy otrzymał telegram z Berna, iż w najbliższych dniach udaje się do Warszawy wycieczka przedstawicieli poważnych grup finansowych szwajcarskich, zainteresowanych możliwościami ulokowania większych kapitałów w Polsce.

Kapitałści szwajcarscy interesują się głównie możliwościami budowlanymi w stolicy.

Wycieczka ta jest zorganizowana samorzutnie z inicjatywy wielkich banków szwajcarskich.

Potrwa ona 10 dni.

Węgiel Polski dla Sowietów

Obecnie dobiegają końca rokowania Sopotu z sowieckimi organizacjami gospodarczymi o dostawę około 150.000 tonn węgla śląskiego dla sowieckich statków rybackich oraz portów w Rosji Północnej. Doświadczenia poczynione przez sowieckie organizacje gospodarcze, wykazały niezbicie, że węgiel polski pozyskał sobie uznanie na rynku sowieckim, wyższą jakością i tańszą ceną od węgla angielskiego, który dawniej wyłącznie na tym rynku panował.

Włosi otrzymali swój dług

Ministerstwo Skarbu przekazało rządowi włoskiemu ostatnią ratę z tytułu należności za-

dłużenia w czasie wojny wobec rządu włoskiego.

Dług ten wynosił 100 milionów lirów i został spłacony od czasu wojny w ratach rocznych. Ostatnia rata wynosiła 10.350.000 lirów.

AGITACJA ZBIRÓW GDAŃSKICH

ZAMORDOWANIE POLSKIEGO URZĘDNIKA

Śmierć urzędnika polskich kolei państwowych Strybnickiego, zamordowanego przez Niemca, wywołała wśród ludności polskiej wielkie oburzenie.

Morderca zaznaczył w śledztwie, iż myśl zamordowania Strybnickiego powziął po przeczytaniu szeregu pism gdańskich, atakujących dyrekcję P. K. P. i kierował się zamiarem, aby czyn jego wpłynął na — wyrzucenie wszystkich Polaków z Gdańska.

Sekcja gdańska Związku zawodowego kolejarzy polskich zwołuje wiec protestacyjny przeciwko napadom na Polaków i podburzającym artykułom szowinistycznej prasy gdańskiej.

Skarby w ziemi

Robotnicy, zajęci karczowaniem lasów, w Krompachcicach pod Opolem — natknęli się na skrzynię dębową wielkich rozmiarów, w której znajdowało się przeszło 1.000 monet srebrnych i złotych, tureckich, austriackich i polskich z czasów króla Jana III.

List do marsz. Piłsudskiego

Dowiadujemy się, że p. Paul Bonecour, prezes komisji spraw zagranicznych w Izbie Deputowanych oraz p. Jean Loequin, prezes grupy parlamentarnej francusko-polskiej, wysłali do marszałka Piłsudskiego list w związku ze sprawą więźniów brzeskich. Na list ten nie otrzymali odpowiedzi.

Z MINIONYCH DNI KARNAWAŁU W P. ALEGRE
Bal urządzony przez Towarzystwo Gauchos Carnavalescos.

Z Brazylii

Finanse Brazylii

Finansista angielski Niemeyer został zaproponowany przez władzę do uregulowania spraw pieniężnych Brazylii, które się znajdują w opłakanym stanie.

Pisma w Rio de Janeiro omawiając misję Niemeyer mówią, że najmądrzejszy finansista nie uleczy Brazylii z nędzy, jeżeli nie będziemy więcej pracować i oszczędzać.

Wywóz kawy

Z Santos wysłano do Rosji pierwsze dwa ładunki kawy w ilości 2.408 worków.

Reorganizacja rządów

Zwycięscy rewolucji naczele z p. Getulio Vargas robią wysiłki, by zaprowadzić ład jak w instytucjach federalnych tak też i stanowych co im idzie niezmiernie trudno z powodu zabagnionych stosunków. Najwięcej trudności federacji sprawiają północne stany.

Poczta lotnicza

Dyrekcja poczt w Rio de Janeiro upoważniła kompanię poczty powietrznej do przewozu aeroplanami korespondencji do Boliwii i Peru.

Herwa

Od dni trzydziestu tj. od dnia 16 stycznia porty Argentyny są zamknięte dla herwy brazylijskiej, co stawia w bardzo ciężkim położeniu jak producentów, tak też handlowców tym produktem.

Mogą wracać

Rząd brazylijski wydał polecenie konsulatom by udzielały wiz paszportowych na powrót do kraju wygnancom politycznym

Nieporządki w Mun. Montenegro

Odkryto pewne nieregularności w administracji Muniycypjum Montenegro.

Najprawdopodobniej są nadużycia pieniężne.

Powódzie w Brazylii

W Stanie São Paulo wystąpiła z brzegów rzeka Pirahy, zalewając wielkie przestrzenie ziemi uprawnej.

Mieszkańcy miast Mendes, Asturin i Portella opuszczać musieli w popłochu swoje siedziby i uciekać w góry. Wszelka komunikacja w strefie nawiedzonej powodzią jest przerwana.

Rzeka przerwała w kilku miejscach tamy porywając także most stanowiący granicę Stanów São Paulo i Rio de Janeiro.

Dyrekcja brazylijskiej kolei centralnej zawiadomiła, że komunikacja w São Paulo ulegnie kilkudniowej przerwie.

W miejscowości Taranto zginął w falach rozchukanych 6-letni synek pewnego kolejarza.

Straty materialne powstałe wskutek powodzi są bardzo wielkie.

Napad Indian

W stanie Para, w Północnej Brazylii plemię Indian Cayapos, napadło na osiedle Moraba wybijając wszystkich mieszkańców z wyjątkiem jednego, któremu udało się zbiedz. Indianie mordowali bez wyboru mężczyzn, dzieci i kobiety, strasznie się nad nimi pastwiąc. Rząd Para, by ukarać dzikusów, wysłał przeciwko nim siłę zbrojną, która, wobec tego, że Indianie uciekli w lasy, powróciła z niczem.

Kupno aeroplanów

Z źródeł rządowych przenikają wiadomości, że Brazylija zakupiła aparaty eskadr Balbo. Cena wynosić ma 870 tys. lirów platnych w 4 ratach co 6 miesięcy.

Brazylija może je zapłacić w gotówce lub odpowiednią ilością kawy. Pod tym względem opcja przysługuje Brazylii. W danym wypadku cena kawy ustalona będzie według notowań rynkowych.

Otrzymałiśmy z Poselstwa Rzeczypospolitej Polskiej z Rio de Janeiro następujący artykuł, prosząc o umieszczenie go w naszym piśmie.

PROTEST ZBIOROWY

ORGANIZACYJ POLSKICH W BRAZYLIJI

PRZECIWKO NAPAŚCIOM p. FR. NITTEGO W PRASIE BRAZYLIJSKIEJ NA POLSKĘ

(Ciąg dalszy).

»Ten biedny kraj znajduje się od kilku lat w rękach obłąkanego Marszałka Piłsudskiego, otoczonego zgrają oficerów, w wielkiej części zupełnych ignorantów, sprawując rodzaj zwierzchnictwa manjackiego.«

»jego finanse, to prawdziwy chaos, że jego długi wzrastają z dnia na dzień«, że

»wybory z 16 listopada były przeprowadzone w sposób tak zbrodniczy, że sądzą, nie ma podobnych w najgorszych czasach i w krajach, przynięcionych największym despotyzmem«, że

»Marszałek Piłsudski był od 1906 do 1914 roku agentem austriackiego sztabu generalnego«, że

»dawny Prezes Najwyższej Izby Kontroli Państwa był »niewygodnym przyjacielem« i że Rząd Polski, by »módz kraść bez kontroli« wyznaczył jednego z generałów na prezesa«, że

»administracja, prowadzona przez klikę wojskową i przez przyjaciół Marszałka, jest nie tylko kradzieżą państwową, ale pro prostu spustoszeniem«, że

»Polska została odbudowana nie dzięki jej wysiłkowi, lecz dzięki wysiłkowi państw zwyciężskich w wojnie«, i że

»nierozsądne dzieło Marszałka Piłsudskiego i jego popleczników bez skrupułów stanowi jednocześnie największe niebezpieczeństwo nie tylko dla całości Polski, ale i dla pokoju Europy«.

Oto kilka urywków z napaści i kłamstw, które mi szanowny dawniej Prezes Rady Ministrów Italji, stara się pozyskać opinię brazylijską.

Byłoby rzeczą poniżającą wchodzić w polemikę z tak pożałowania godnym paszkwilem wykołojonego polityka, który nadużywa gościności prasy brazylijskiej i przekracza granice uczciwej krytyki. Napaści p. Nittego przynoszą ujmę nie tym, których atakują, lecz temu, który sobie na nie pozwala.

Jeśli podnosimy nasz głos protestu i zwracamy się do oświeconej opinii brazylijskiej, to

jedynie w zamiarze zerwania z oblicza tego zawziętego wroga Polski maski Don Kiszota demokracji i sprawiedliwości, pod którą kryje się herold i sługa ciemnych sił, co zakłócają pokój światowy, sięją nienawiści, podlegają do nowych krwawych konfliktów i sugerują opinii między narodowej nowy podział Polski Odrodzonej.

Czyż jest mąż stanu, polityk lub dziennikarz, któryby pozwolił sobie na lansowanie tak niecznych kalumij na obecne państwo polskie, którego organizacja, żywotność i doskonała administracja wprawiły w zachwyt, rok temu, cały świat na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu, na Rząd, którego obecni przedstawiciele reprezentują najżywniejsze i najbardziej twórcze siły Polski, wspierane przez ogromną większość narodu; i przeciwko największemu bohaterowi Polski Odrodzonej, Marszałkowi Piłsudskiemu i jego towarzyszom broni, którzy większą część swego życia poświęcili walce o wyzwolenie i odbudowanie swej ojczyzny i którzy, dzięki swej wierze i swej działalności, odnieśli zwycięstwo?

Czyż jest ekonomista lub finansista, któryby nie wiedział, że Polska jest krajem o stosunkowo bardzo małym długu publicznym, którego finanse są w zupełności zrównoważone i doskonale zorganizowane?

Czyż jest uświadomiony Włoch, któryby nie miał szacunku dla narodu polskiego, związanego w przeciągu wieków węzłami krwi, przyjaźni i wspólnoty kulturalnej z narodem włoskim, któryby odważył się na bezczeszczenie chwalebnych tradycij wspólnych walk legjonów polskich i włoskich za niepodległość i braterstwo narodów, i któryby odmawiał narodowi polskiemu prawa do niepodległego bytu politycznego, i ekonomicznego, zabezpieczonego Traktatem Wersalskim?

Czyż jest może Brazylijanin, któryby nie szanował suwerenności obcego narodu, któryby chciał się wtrącać do życia wewnętrznego drugiego społeczeństwa i obrażać jego bohaterów, przywódców i wybitne osobistości?

(c. d. n.)

Z SZEROKIEGO ŚWIATA

Rosja

ZAMACH STANU W ROSJI NIE- UNIKNIONY.

Korespondent moskiewski »Neue Freie Presse« wywodzi, że Rosja sowiecka przechodzi obecnie stan utajonego zamachu stanu. Zamach ten odbywa się w tempie powolnym, niejako na raty.

Stąd pochodzą ostre walki w łonie partji komunistycznej i usuwanie pewnych bolszewików, którzy stali u kolebki rewolucji.

Obecnie wszedł zamach stanu w stadium decydujące. Jakkolwiek nie ma jeszcze dotychczas dyktatury osobistej, to jednak zdaje się być pewnem, że ewentualność takiej dyktatury jest niunikniona, bez względu na to, czy Stalin dąży do niej, czy też nie.

SOWIETY BUDUJĄ POTĘŻNĄ FLOTĘ POWIETRZNĄ

W roku bieżącym władze sowieckie mają zamiar powiększyć w możliwych granicach swą flotę powietrzną. Projektowane jest podjęcie budowy potężnej floty statków powietrznych w rodzaju Zeppelina. Utworzono już komitet badań, złożony z inżynierów lotniczych, dla opracowania szczegółów tego projektu.

Zamówiono już w fabrykach dwie eskadry ciężkich i 6 eskadr lekkich samolotów bojowych. Jeden z samolotów do bombardowania nazwano »Odpowiedź Poincaré'mu«.

BRAK NAFTY W ROSJI

Na skutek alarmujących pogłosek o kontrrewolucji zapanowało ogólne zdenerwowanie w Moskwie. Ludność nie wierzy w zaprzeczenia oficjalne i ostrzeżenia prasy, że wieści te są rozsiewane przez stronnictwo monarchistyczne.

W Moskwie szturmowane są sklepy żywnościowe przez obywateli chcących się zaopatrzyć w zapasy na czarną godzinę. Szczególnie przed magazynami z naftą stoją długie ogonki kobiet i męczczyzn.

Rząd sowiecki zainicjował kampanję, by ograniczyć zużycie nafty i materiałów opałowych. Kilku dozorców skazano na ciężkie kary za niszczenie zapasów opałowych i nafty.

Niemcy

MANEWRY NIEMIECKIEJ FLOTY WOJENNEJ

W ostatnich dniach stycznia na morzu Bałtyckim trzecia niemiecka floty torpedowców, odbyła ćwiczenia wojenne. Floty składa się z pięciu najnowocześniejszych torpedowców. Ćwiczenia ich są wyraźną groźbą dla Polski a szczególnie dla polskiej Gdyni.

CZY REICHSTAG UCHWALI TRAKTAT HANDLOWY Z POLSKĄ

W depezy z Berlina twierdzą, że niema widoków, by Reichstag niemiecki uchwalił ratyfikację traktatu handlowego polsko-niemieckiego.

DEFICIT SKARBU

Minister skarbu p. Dietrich przedłożył przed parlamentarną komisją budżetową obecną sytuację finansową Rzeszy. Opierając się na wpływach podatkowych z ubiegłych miesięcy Dietrich obliczył deficyt skarbu Rzeszy na miliard marek.

Argentyna

WYBUCH TRZECH WULKANÓW

W północno-zachodniej Argentynie wydarzyły się liczne trzęsienia ziemi w następstwie wybuchu trzech wulkanów Cobres, Patrerillo i Abrade Chorrillos. Z kraterów wydobywa się popiół, plomienie i wrząca woda, która zalewa doliny. Zginęło wiele bydła, a pola, leżące w pobliżu wulkanów są zniszczone. Są również ofiary w ludziach, lecz bliższych szczegółów brak.

Węgry

FASZYZM NA WĘGRZECH

W Budapeszcie założono węgierską partję faszystowską. Na czele partji stoją znani z czasów przedrewolucyjnych oficerowie Pronay i Oszterburg. Partja faszystowska zamierza wydać proklamację, w której wystąpi za jak najszybszym przywróceniem integralności granic państwa węgierskiego.

Japonja

KRWAWE ZDARZENIE W PARLAMENCIE JAPONSKIM

W parlamencie japońskim wydarzył się niezwykły wypadek.

Podczas obrad wtargnął do gminchu pewien osobnik zdołając zmylić czujność strażników i skierował się ku trybunie. W pewnej chwili nieznanym bliżej fanatyk dobył noża zadając nim razy na prawo i lewo. Zanim go ubezwładniono, ranione zostały liczne osoby, pomiędzy nimi i dwaj Deputowani.

Władze przypisują czyn fanatyka ogólnemu wrzeniu, jakie rozeszło się na wiadomość, że Japonja podpisała traktat morski ograniczający zbrojenia.

Prasa prawicowa sprzeciwiała się przystąpieniu Japonji do traktatu malując w czarnych barwach upadek państwa Mikada.

Podziało to podburzająco na masy patriotyczne i doprowadziło do pożalowania godnego zajścia w Parlamencie.

Jugosławja

POŻYCZKA

Rząd Jugosłowiański prowadzi obecnie rokowania z grupą finansową amerykańską o uzyskanie pożyczki w wysokości 35 milionów dolarów na budowę nowej linii kolejowej. W zrealizowaniu tej pożyczki zainteresowana jest również pewna wielka grupa finansowa paryska. W związku z temi rokowaniami interweniował w departamencie stanu w Waszyngtonie ambasador włoski, wskazując, że uowna linja ma iść w kierunku ku Albanji i posiada przeto znaczenie strategiczne.

Departament Stanu nie zajął jednak żadnego stanowiska, w sprawie rokowań o wspomnianą pożyczkę, które już są daleko zaawansowane.

ALBANJA

ALBANJA POD PRETOKTERATEM WŁOCH

Albanja dziś już znajduje się zupełnie pod wpływem rządu włoskiego. Włosi wybudowali rzekomo w celach wojskowych z portu w Draczu do stolicy albańskiej Tirany, tor kolejowy i żwirówkę. Kolej nie jest jeszcze w ruchu, ale

gotowe są mosty i położone szyny. Będzie to pierwsza kolej żelazna w Albanji. Tuż przed bramami stolicy wybudowali Włosi olbrzymi hangar, mogący pomieścić 50 samolotów. Albanja otrzymała od Włoch pożyczkę w wysokości 50 milionów franków, za które wystawiano koszary. Połowę swych dochodów przeznacza Albanja na wojsko.

Chiny

EUROPEIZACJA CHIN

Z dniem 1 stycznia b. r. wszedł w życie w całych Chinach nowy kodeks cywilny, który, po między innymi, znosi tradycje i obyczaje, jakie miały dotychczas siłę prawa, regulującego stosunki rodzinne. Odtąd kobiecia chińska zostaje całkowicie zrównana w prawach z mężczyzną.

Włochy

PRZESILENIE W ITALII

W 1930 r. 63 italskie banki zawiesiły płatności, a 180 zamknęło swe biura. W ciągu ostatnich 7 lat zbankrutowało przeszło 700 banków. Liczba protestów wzrosła w wysokim stopniu, gdyż wynosiła w 1922 r. 306.703, w 1929 r. zaś 898.906. Mimo, iż Włochy posiadają mniej zakładów przemysłowych niż Francja i Anglja, liczba upadłości była wyższa, niż w obu tych krajach razem.

Stany Zjednoczone

100.000 EMIGRANTÓW.

NAJBARDZIEJ ZAGROŻENI... POLACY

Prasa doniosła o projekcie billu, jaki ma być wniesiony do parlamentu Stanów Zjednoczonych w sprawie wysiedlenia z tego kraju wszystkich emigrantów, którzy nie mogą udowodnić legalności swego przyjazdu. Ma to dotyczyć z górą 100.000 osób.

Bill dotknie w dużej mierze emigrantów z Polski.

W czasie przedwojennym i w pierwszych latach wojny odbywała się masowa emigracja niemieckimi linjami okrętowymi. Zaświadczenia tych linii, stanowiące wystarczający dowód legalności przybycia, są obecnie bardzo trudne do uzyskania. Gdyby bill został uchwalony, tyśiące emigrantów z Polski, którzy już osiedli od lat w Am. znalazłoby się w niebezpieczeństwie.

Rzeczy ciekawe

Nieszczęśliwe miasto

Nieszczęśliwym miastem można słusznie nazwać Messynę na Sycylii, jest bowiem ona ciągle nawiedzana przez katastrofy, które ją wyniszczają. W 1740 r. 40.000 ludzi zmarło w Messynie na dżumę, w 1783 r. było straszliwe trzęsienie ziemi, w 1848 r. miasto zostało zombardowane, w 1854 r. cholera zabrała 16.000 ofiar, w 1894 i 1908 r. trzęsienia ziemi, które prawie zniszczyły miasto, w 1928 r. 8 marca znowu trzęsienie ziemi, stosunkowo jednak słabe.

Za 15 dolarów

Za 15 dolarów to znaczy około 140.000 kupili przed 300 laty Holendrzy cały New York od Indian! Przed 100 laty właściciele jednego z największych w New Yorku hoteli, „Astoria» kupili plac pod ten hotel za 300 tys. mil. rejsów a dziś dzierżawca płaci za tenże plac 18 milionów mil. rocznie.

Królestwo o którym nikt nie wie

Istnieje w Europie, niedaleko od wschodniego wybrzeża Sycylii. Nosi ono nazwę królestwa Tawolary i ma tron dziedziczny, na którym zasiadają członkowie rodziny Bartholenich, potomkowie Cara Bartholeni, który w r. 1843 koronował się i przyjął imię Karola I, za zgodą króla Sarajni, Karola Alberta. Od tego czasu 800 mieszkańców Tawolary i jej wiele władcy broją niezależności swej Ojczyzny, zwłaszcza przed Włochami, którzy zaokupowali przed kilku laty północną część Tawolary. Pamięta teraz w tem lilipuciem królestwie król Paweł II, mądry i dobry monarcha.

Ile człowiek wdycha kurzu

5 kg kurzu przeciętnie wdycha każdy człowiek w ciągu całego życia, naturalnie zależy to w dużej mierze od tego, gdzie mieszka, niewszędzie bowiem jednakowa ilość kurzu znajduje się w powietrzu. W powietrzu górskim w 1 m, sześciennym powietrza znajduje się 250 czą-

steczek kurzu, na wsi 2.000 — 3.000, w miastach 5 — 6 milionów. Zarazków także niejednakowa ilość unosi się w powietrzu: w odległości 20 m. od brzegu, na otwartem morzu powietrze jest zupełnie wolne od zarazków, w górach jest ich mało, w miastach w rozmaitych porach dnia ilość bakterij jest różna. Wczesnym rankiem 500 do 1.000, w porze obiadowej do 8.000, po deszczu 800, a wieczorem w restauracjach i kawiarniach 450.000 unosi się ich w 1 m. sześciennym powietrza. Człowiek jednak uzbójony jest przez naturę przeciw tym wrogom zewnętrznym i rzadko stosunkowo zostaje przez nich zwyciężony.

NAJWIĘKSZY MOST

Najdłuższy na świecie most wiszący jest dziełem Polaka, inż. Ralfa Modrzejewskiego, syna znakomitej polskiej artystki dramatycznej. Most ten długości 3.200 m, rozpięty jest na rzece Delaware w Filadelfji i służy do połączenia miasta Camden w Filadelfji, które dotąd miały jedynie komunikację promową.

Olbrzymi stadion

Olbrzymi stadion na 200.000 widzów ma być zbudowany w New Yorku dla uczczenia przypadającej w 1932 r. 100-iej rocznicy urodzin Waszyngtona. W tymże roku ma być w New Yorku urządzona największa na świecie wystawa międzynarodowa.

Handel trupami

W związku z brakiem trupów do studjów i badań anatomicznych na fakultetach medycznych oraz ze względu na niechęć gmin żydowskich dostarczania ich w ilości procentowej w stosunku do liczby słuchaczyw żydowskich, pisma żydowskie podają wiadomość o masowym eksporcie preparatów trupich ze strony Sowietów.

Jak nas informują — do Anglii, Ameryki, Kanady i innych krajów protestanckich, gdzie kult zmarłych jest bardzo rozwinięty, zaczęto

sprowadzać trupy z Rosji sowieckiej. Istnieje tam specjalny urząd, zajmujący się dostarczaniem trupów dla zagranicznych prokuratorów. Urząd ten dysponuje trupami różnego typu i wieku.

W swej moralnej i materialnej nędzy komisarze bolszewicy, wyzwici ze wszelkich skrupułów, ratują się jeszcze tego rodzaju eksportem.

Kto z kim będzie wojował w 1932 roku

Gen. Ludendorff zapowiada na wiosnę 1932 roku wybuch wojny światowej.

— Ani jedno z państw europejskich — twierdzi Ludendorff — nie wyda wojny, lecz wybuchnie sama przez się.

Państwa europejskie podzielią się na trzy grupy zasadnicze, których działalność będzie się kierowała z Paryża, Rzymu i Moskwy. W jednym ugrupowaniu będzie wojowała Francja wraz z Belgią, Polską, Czechosłowacją, Rumunią i Jugosławią. Ugrupowanie to będzie rozporządzało 12-miljonową armią. Włochy, w połączeniu z Węgrami, Austrią, Niemcami, Bułgarią, Grecją i Anglią, utworzą drugą grupę o 5 do 6-miljonowej armii. W 3-ciej grupie będą uczestniczyły: Związek Sowiecki i Turcja. Grupa ta będzie działała przy pomocy 8-miljonowej armii.

Operacje wojskowe rozpoczną się energicznym atakiem francusko-belgijskich armii przeciw Niemcom — których północna część zostanie zniszczona już w ciągu dwóch tygodni.

Włosi rozbiją tymczasem Jugosławię, po czem wojska pospieszą z pomocą Niemcom. Gdzieś na północ od Alp, między Ulmem a Linzem, zajdzie nowa olbrzymia bitwa ludów, w której weźmie udział 6.350.000 Francuzów i ich sojuszników, z jednej strony i 5.200.000 Włochów, Niemców i Węgrów, z drugiej.

Według przepowiedni Ludendorffa, bitwa ta skończy się całkowitem zwycięstwem Francji

Dalszy ciąg zdarzeń będzie następujący. Wojska włoskie cofną się za Alpy, będąc prześladowane przez armię francuską i jugosłowiańską. W Rzymie wybuchnie rewolucja, wobec czego Włochy wycofają się z wojny. Na tem skończy się pierwsza połowa wojny.

Jednocześnie znajdą groźne zdarzenia na Wschodzie. Rosja wstąpi w wojnę w 24 dniu po ogłoszeniu mobilizacji.

Na olbrzymim froncie od morza Bałtyckiego do Adriatyckiego, poprzez Polskę, Czechosłowację, Węgry i Jugosławię nastąpi krwawa starcie Wschodu z Zachodem. Rozpocznie się długotrwała wojna pozycyjna, dzięki której będą zniszczone zdobycze cywilizacji europejskiej. Miasta będą zniszczone bombardowaniami powietrznymi, ludność zostanie albo wytruta za pomocą gazów, albo doprowadzona do ostatecznego stopnia nędzy i zdziczenia. W wyniku, narody Azji i Afryki z pożądaniem będą wyciągały swe ręce celem objęcia spadku po rasie białej.

Oto są złowiczące przepowiednie ludzkości, poczynione przez gen. Ludendorffa.

Oto wydatki na wielki dziennik

Uniwersytet w Missouri udzielił złotego medalu pismu „New York Times” za zasługi położone na polu służby dziennikarskiej. Wspomniany dziennik, który jest w Stanach Zjednoczonych najpoczytniejszym, zatrudnia w samej swej drukarni 2000 sil. w redakcji zaś i administracji — około 1.150 współpracowników.

W ubiegłym roku wypłacito pismo 176 milionów dolarów tytułem gaź, a same wydatki pocztowe wynosiły 800 milionów dolarów. „New York Times” otrzymują dziennie drogą telegraficzną 100.000 słów i przeprowadza 8.000 rozmów telefonicznych, oraz wysyłają dziennie 7. tys. listów.

Pismo to obliczone jest na amerykańskich czytelników; zamieszcza jaknajmniej polityki, jaknajwięcej rzeczy ciekawych i wiadomości, do tyjących spraw gospodarki narodowej.

„ODRODZENIE“ wychodzi punktualnie 1 i 15 każdego miesiąca

16 Wagonów Srebra

Przed niedawnym czasem rząd bułgarski ogłosił konkurs na projekty nowych monet srebrnych. W konkursie tym wzięły udział mennice: niemiecka, szwajcarska, austriacka i węgierska. Do chwili obecnej władze ukrywały wynik konkursu, o którym dowiedziało się społeczeństwo dopiero obecnie, gdy dyrektor węgierskiej mennicy państwowej Samuel Milhäelis i rzeźbiarz Władysław Beran wezwani zostali do Bułgarii przez Narodowy Bank w Sofji.

Zawarto tam umowę między Narodowym bankiem bułgarskim a węgierską mennicą, która przystąpi do wybijania srebrnych monet bułgarskich po 100, 50, 20 i 10 lewów. Wszystkie monety ozdobione będą popiersiem cara Borysa według projektu węgierskiego rzeźbiarza Berana. Równocześnie wysłano z Sofji do mennicy węgierskiej w Budapeszcie 16 wagonów srebra.

16.000 rozwodów w Berlinie

Wedle ogłoszonego sprawozdania za rok 1929 wzrosła w Berlinie w sposób zatrważający ilość rozwodów, dochodząc do cyfry 8.150 wypadków. W czasie od 1923 roku ogłoszono także ogółem 16.000 rozwodów wobec 47.000 zawartych małżeństw.

Znamiennym jest przytem, że rozwodzą się nie tylko niedobre małżeństwa świeżej daty, zwłaszcza z okresu psychozy wojennej, lecz nawet 10 - 15-letnie.

Znaczny procent rozwodów podaje jako powód nieuleczalną chorobę.

Jak utrzymać czystość w mieszkaniu

Staraj się oddzielić kuchnię od reszty pokoi mieszkalnych.

Śpij w największym pokoju, zawierającym jaknajmniej sprzętów.

Nie zasłaniaj okien firankami, bo kradniesz sobie światło. Upinaj je nad oknem i z boku. Hoduj rośliny, ale nie zasłaniaj sobie światła zbyt wysokimi.

Otwieraj okno rano po wstaniu i przy sprzątaniu, przy gotowaniu i przed udaniem się na spoczynek.

Sprzątaj pokoje codziennie przy otwartem

oknie. Kurz ze sprzętów ścieraj szmatką wilgotną.

Okna, parapety i drzwi myj raz na miesiąc.

Nie przechowuj śmieci w mieszkaniu lecz natychmiast starannie je usuwaj.

Nie wchodź do pokoju w obuwiu obłożonym, lecz wyczyść je z błota w sieni.

Ustęp utrzymuj w bezwzględnej czystości; muszę myć środkami dezynfekcyjnymi.

Meble wycielane czyść często odkurzaczem lub trzepać na podwórzu.

Niezwykłe rekordy

1000 LAT ISTNIENIA I 1500 SKAZANYCH REDAKTORÓW

Jedynie swego rodzaju rekordy posiada wychodząca w dawnej stolicy Chin „Gazeta Pekijska”. Szacowne to pismo śmiało pretendować może do miana najstarszego pisma na świecie. Chociaż bowiem dokładną datę jego założenia nie da się obecnie ustalić, to jednak tysiąc lat istnieje ono niewątpliwie.

Drugim niezwykłym rekordem „Gazety Pekijskiej” są perypetje jej redaktorów, których oczywiście miała poczet wcale pokaźny. W ciągu swego tysiącletniego istnienia podlegała jednak „Gazeta Pekijska” niezliczoną ilość razy represjom administracyjnym, wśród których do najchętniej przez władze stosowanych należało ucinanie głów redaktorom. Otóż takich redaktorów miała „Gazeta Pekijska” conajmniej... 1500.

Nawet jak na tysiąc lat i na stosunki chińskie jest to jednak sporo.

Związek Polsko-Katolicki w Porto Alegre

W Kościele parafjalnym São Geraldo, przy ul. São Pedro, co niedziela i święta odprawiana jest msza św. o godz. 8-ej rano, z kazaniem i śpiewami po polsku.

Codziennie od 6-ej do 7½ rano można się spowiadać po polsku w Kaplicy „Pão dos Pobres” przy ul. Republica Nr. 842 - Tramwaj R Pomocy duchowej dla chorych w każdej godzinie udziela Ksiądz na zawołanie. Sekretarjat Arcybiskupa, telefon 4742

Szanowni Czytelnicy!

Przechowujcie numery «Odrodzenia»

HENRYK SIENKIEWICZ

LATARNIK

(NOWELA)

(Ciąg dalszy).

Czerwone beczki, wskazujące drogę, kołysały się na fali lekkim, łagodnym ruchem; między zagłami pojawiał się co dnia w południe olbrzymi szarawy pióropusz dymu. To parowiec z New-Yorku wioził podróżnych i towary do Aspinwall, ciągnąc za sobą długi spieniony szlak piany. Z drugiej strony balkonu widział Skawiński, jak na dłoni, Aspinwall i jego ruchliwy port, a w nim las masztów, łodzie i łódki; nieco zaś dalej białe domy i wieżeczki miasta. Z wysokości latarni domki były podobne do gniazd mew, łodzie do żuków, a ludzie poruszali się, jak małe punkciki, na białym, kamiennym bulwarku. Z rana lekkie, wschodni powiew przynosił zmieszany gwar życia ludzkiego, nad którym górował świst parowców. W południe nadchodziła godzina siesty. Ruch w porcie ustawał; mewy kryły się w szczyrby skal, fale słabły i stawały się jakieś leniwe, a wówczas na lądzie, na morzu i na latarni nastawała chwila niezmaconej niczem ciszy. Żółte piaski, z których odpłynęły fale, lśniły nakształt złotych płam na obszarach wodnych; słup wieżowy odrzynał się twardo w błękitie. Potoki promieni słonecznych lały się z nieba na wodę, na piaski i na urwiska. Wówczas i starca ogarniała jakaś niemoc pełna słodyczy. Czudził się ten odpoczynek, którego używa, jest wyborczy, a gdy pomyślał, że będzie twał, to mu już niczego nie brakło. Skawiński rozmarzał się własnym szczęściem, ale, że człowiek łatwo oswaja się z lepszym losem, stopniowo nabierał wiary i ufności, myślał bowiem, że, jeśli ludzie budują domy dla inwalidów, to dla czegożby Bóg nie miał wreszcie przygarnąć swego inwalidy. Czas upływał i utrwalał go w tem przekonaniu. Stary zył się z wieżą, z latarnią, z urwiskiem, z ławicami piasku i z samotnością. Poznał się także i z mewami, które niosły się w załamach skalnych, a wieczorem odprawiały wiece na dachu latarni. Skawiński rzucał im zwykle resztki swego jadła, tak zaś przyswoiły się wkrótce, że, gdy to czynił potem, to ota-

czała go prawdziwa burza białych skrzydeł, stary zaś chodził między ptactwem, jak pastuch między owcami. W czasie odpływu wyprawiał się na niskie, piaszczyste ławice, na których zbierał smaczne ślimaki i piękne perłowe konchy żeglaków, które odpływająca fala osadziła na piasku. W nocy, przy świetle księżyca i latarni chodził na ryby, któremi roiły się załamy skalne. Wkońcu pokochał swoją skałę i swoją bezbrzeżną wysepkę, porośniętą tylko drobnemi tustemi roślinkami, sączącemi lepka żywicę. Ubóstwo wysepki wynagradzały mu zresztą dalsze widoki. W południowych godzinach gdy atmosfera stawała się bardzo przezroczystą, widać było całe międzymorze, aż do Pacyfiku, pokryte najbujniejszą roślinnością. Skawińskiemu wydawało się wówczas, że widzi jeden olbrzymi ogród. Pęki kokosów i olbrzymich muz (bananów) składały się jakby w przepyszne czubiaste bukiety, tuż zaraz za domami Aspinwallu. Dalej między Aspinwall a Panamą, widać było ogromny las, nad którym co rano i pod noc zwieszał się czerwony opar wzwiewów — las prawdziwie podzwrotnikowy, zalany u spodu stojącą wodą, oplątany lianami, szumiący jedną falą olbrzymich storczyków, palm, drzew mlecznych, żelaznych i gumowych.

Przez swą strażniczą lunetę stary mógł dojrzeć nie tylko drzewa, nie tylko rozłożyste liście bananów, ale nawet gromady małp, wielkich marabutów i stada papug, wzbijające się czasem jak tęczowa chmura nad lasem. Skawiński znał z bliska podobne lasy, gdyż po rozbiciu się na Amazonce błąkał się całe tygodnie wśród podobnych sklepień i gąszczów. Widział ile pod ich cudną, śmiejącą się powierzchnią ukrywa się niebezpieczeństw i śmierci. Wśród nocy, jakie w nich spędził, słyszał zbliska grobowe głosy wyjców i ryki jaguarów, widział olbrzymie węże, kołyszące się nakształt lianów na drzewach; znał owe sennie jeziora leśne, przepelnione drętami i rojące się od krokodyłów.

(C. d. n.)

Każdy polak powinien czytać Dwutygodnik Ilustrowany

„ODRODZENIE”

LEKARZ DOMOWY

PIELĘGNACJA UCHA

(Ciąg dalszy)

Jego czyszczenie — powinno się odbywać przy pomocy złożonej w ostry koniec czystej szmatki. Natomiast czyszczenie przy pomocy przedmiotów twardych, zwłaszcza kanciastych, jest bardzo niebezpieczne, może bowiem spowodować uszkodzenie skóry wewnątrz ucha, a nawet samej błony bębenkowej.

Stale noszenie w uszach waty dla ochrony przed zimnem i wiatrem, jest zbyt szkodliwe, o ile uszy są zdrowe. Przy bardzo silnym wietrze, wystarczy osłonić muszlą uszną kołnierzem pälta. Natomiast ludzie, którzy mają chorą lub przedziurawioną błonę bębenkową, albo też ludzie, którzy pracują przy zajęciach bardzo hałaśliwych, np. kucie w kuźni, naprawa kotłów i t. p. powinni ochraniać swe uszy przy pomocy waty, kulek woskowych, lub specjalnie sporządzonych do tego celu przyrządów.

Szczególne uwagę na ochronę ucha powinny zwrócić telefonistki. Podczas gdy zwykłe telefonowanie nie wywiera wpływu na ucho, to telefonowanie zawodowe może spowodować szumy, gwizdy, a nawet nerwowe przewrażliwienie. Z tego też powodu, powinny telefonistki używać naprzemian tylko jednego ucha do pracy, aby drugie miało odpoczynek. Ponadto konieczne są dla nich przerwy dla odpoczynku.

Przy pracy, która jest połączona z wydzieleniem się większych ilości dymu, pary, lub pyłu, cierpią uszy nie tylko z powodu mechanicznego podrażnienia, lecz z powodu katarów, które przy takich warunkach atakują górne części dróg oddechowych. W tych wypadkach konieczne jest zaprowadzenie właściwej higieny, ewentualnie użycie masek.

LÓŻKO NOWOCZESNE

W łóżku spędzamy mniej więcej jedną trzecią część naszego życia. Z tego powodu należy temu przedmiotowi poświęcić szczególną uwagę. Spokój śpiącego i należyty wypoczynek wszystkich komurek ciała, uzależnione są w wysokim stopniu od właściwości łóżka i odpowiedniego jego urządzenia.

Wszystkim wymogom nowoczesnej higieny odpowiadają przede wszystkim łóżka metalowe. Posiadają one tę ważną zaletę, że konstrukcja ich dopuszcza utrzymanie należytej

czystości i nie pozwala na gromadzenie się kurzu i rozmnażanie pluskw i innego rodzaju owadów. Dalej żelazne łóżka są budowane trwałe, wskutek czego nie skrzypią, co jest ważne dla spokoju osób nerwowych.

Zbyt niskie łóżka, jakie w ostatnich czasach ukazują się tu i ówdzie, nie są polecenia godne, z tego powodu, że nie pozwalają na należyte oczyszczenie podłogi pod nimi. Pomimo dzisiejszej ciasnoty mieszkań nie można ograniczać zbyt niski rozmiarów łóżek, a to ze względu na konieczność zapewnienia należytej wygody dla śpiącego. Minimalne wymiary łóżka powinny wynosić jeden metr szerokości i dwa metry długości. Śpiący może wówczas przybrać dowolną pozycję, odpowiednią jego nastrojowi i upodobaniom.

Przy użyciu materacy sprężynowych należy zwrócić uwagę, aby nie były one ani zbyt twarde, ani zbyt miękkie. Przy łóżkach siatkowych należy na siatce ułożyć najpierw przykrycie, a dopiero na niem materace i to składające się z kilku części, gdyż te zapewniają łatwe ich czyszczenie.

Jako materiał do materacy nadaje się najlepiej koński włos (roshar), kiedy zaś potrzeba liczyć się ze względami oszczędnościowymi, trawa morska lub sztuczna wełna. Poduszki nie powinny być zbyt wysokie, ani też zbyt miękkie. Jeżeli bowiem głowa zanurzy się zbyt głęboko w poduszkę, lub ciało w materac, wpływa to niekorzystnie na prawdziwy obieg krwi.

Pierzyny nie są polecenia godne. Najlepsze są kocy wełniane, jeden, lub więcej, zależnie od pory roku. Kocy te obciaga się przescieradłem. Należy je możliwie często trzepać, lub czyścić przy pomocy odkurzaczy. Dla celów dezynfekcyjnych odpowiedni jest roztwór chlorku w stosunku 5 gr. na litr wody, którym skrapia się kocy i pościel, pozostawiając je potem zwinięte przez 16 — 18 godzin. Dla wytepienia robactwa można użyć trzyprocentowego roztworu karbolu, w którym pościel, lub kocy moczy się, poczem należy je wyprać dokładnie w zwykły sposób.

Pościel powinna być z niezbyt twardego płótna. Należy ją zmieniać co tydzień, najwyżej co dwa tygodnie.

Należy też ile możliwości często przewietrzać tak pościel, jak i całe łóżko, po ich rozbraniu.

ROLNICTWO I HODOWLA

Pastwiska czasowe

Z pomiędzy wielkiej liczby roślin nadających się do utworzenia pastwiska, wyróżnić należy rośliny które poniżej podajemy. Wszystkie poniżej wymienione rośliny udają się doskonale na wszystkich glebach i naszych warunkach klimatycznych.

- a) Na wiosnę i lato: kukurudza (milho forrageiro), fasola (feijão meúdo), colza, papuanu, ou guatemala, capim do Sudão, bataty (batata doce).

»O MILHO FORRAGEIRO«. Łodygi kukurudzy sianej w ilości średniej 150 kg. na 1 ha ziemi stanowią dobrą paszę dla świń, pomimo iż są ubogie w składniki odżywcze tzn. albuminoidy. Brak tych składników wyrównać można plantując kukurudzę razem z fasolą drobną (feijão meúdo), lub z inną paszą tzn. »mukuna«.

»FEIJÃO MEÚDO« tak bardzo dobrze zainny powszechnie jest również doskonałą paszą, tembardziej gdy sianym jest razem kukurydzą w stosunku 80 kg. »feijão meúdo« na 20 kg kukurudzy. Można siać w ten sposób urozmaiconą paszę oł października. Wymieniona pasza odznacza się i tem również iż jest wytrzymałą na posuchę i bardzo łatwo odrasta po opuszczeniu pastwiska przez świnię.

»A cobra« jest również dobrą paszą używaną bardzo w Stanach Zjednoczonych, gdzie powszechnie uważaną jest za najlepszą paszę dla świń. Z pomiędzy bardzo wielu gatunków i odmian tej paszy najbardziej polecana jest odmiana tzn. »Dwarf Essex«. »A cobra« rozwija się nadzwyczaj bujnie, przystosowując się do różnych gleb. Paszę tą siać należy w stosunku: 18 kg. nasienia na 1 Ha. ziemi i to częściami, w tym celu, by można przepędzać świnię z jednej części pastwiska na drugą. Godną polecenia jest inna pasza tzn. »Capim Sudão«, która bardzo szybko rośnie, kwitnąc około 55 dni po zasianiu. Sieje się ją na wios-

nę używając średnio 8 kg. nasienia na 1 Ha. ziemi.

Wpuszczać świnię na pastwisko trzeba, gdy pasza jeszcze nie jest za bardzo rozwinięta. Wartość wymienionego pastwiska podnieść można siając »cibrę« razem z »feijão meúdo«, przez co otrzymujemy paszę urozmaiconą bardzo wysokiej wartości odżywczej.

»CAPIM PAPUAN OU GUATEMALA« jest to bardzo znana trawa, rosnąca na polach podczas lata. Rozwijając się bardzo łatwo i bujnie za pomocą nasienia, jest również godną polecenia paszą dla świń.

»A BATATA DOCE« popularnie zwane bataty są może najlepszą paszą, czy to liście jako tzn. tęty, czy też jako bulwy. Wartość batatów jako paszy dla świń jest ogólnie znaną rolnikom hodowcom, jako też i rezultaty osiągnięte z używania tejże paszy.

»FEIJÃO MUCUNA«. Na ziemiach piaszczystych, ubogich w humus, gdzie trudno jest utworzyć pastwisko, rośnie »feijão mucuna«, będąc doskonałą paszą rozwijającą się najlepiej w miejscowościach gorących. »Feijão mucuna« sieje się razem z kukurydzą lub z »capim do Sudão« przez co otrzymuje się paszę jeszcze lepszą i do tego urozmaiconą.

- b) Na wiosnę i zimę: owies, żyto, jęczmień, buraki.

OWIES można siać od marca aż do końca zimy, częściami, w stosunku 170 kg nasienia na 1 ha ziemi. Aby urozmaicić paszę można siać z »erwilhaką«. Kultura tej paszy udaje się na różnych glebach.

ZYTO rośnie na glebach biedniejszych, niżeli owies. Sieje się go w tym samym czasie co i owies, w tym samym stosunku i łączy można razem z »erwilhaką«.

(d. c. n.)

Rozpoczekliśmy druk „Kalendarza Riograndeńskiego“ na rok 1932.

OD WYDAWNICTWA

WYJASNIENIE

Od dłuższego już czasu dochodzą do wiadomości mojej różne wersje w sprawie rzekomego pokrzywdzenia byłych współników Drukarni.

Oświadczam, że pełnoprawnym i jedynym właścicielem Drukarni od chwili założenia takiej aż do chwili obecnej byłem i jestem wyłącznie tylko ja.

Natomiast p.p. Wilhelm Mazurek, Wincenty Jankowiak i Tadeusz Skowroński przyjmowali udział w drukarni stosownie do zawartej umowy prywatnej sporządzonej w języku polskim jako spółnicy nie oficjalni.

Pan W. Jankowiak wystąpił z Drukarni w dniu 17 lipca 1929 roku i zwrot swej gotówki t. j. udziału otrzymał w pełnej sumie w dniu 8 października 1929 r. t. j. w terminie zgodnym z umową.

Drugim spółnik p. T. Skowroński otrzymał zwrot udziału w pełnej sumie w dniu 25 sierpnia 1929 r. t. j. w dniu wystąpienia ze spółki.

Trzeci spółnik Instruktor Oświatowy p. Wilhelm Mazurek za niedotrzymanie zobowiązań płacenia rat umową określonych, stracił wszelkie prawa do udziału w Drukarni, jednak w drodze ugodowej został omówiony termin i sposób przeprowadzenia rozrachunku.

Pan Mazurek już w dniu 10 kwietnia 1930 roku otrzymał część swojej gotówki na co posiadam kwity, jak również dawno mógłby otrzymać i resztującą część udziału, gdyby nie zwalczał jawnie i skrycie osobę moją oraz Drukarnię, na co są dowody.

Wobec czego i zgodnie z umową, która obowiązywała p. Mazurka została wstrzymana wypłata resztującej sumy tytułem pokrycia odszkodowania. Jednocześnie informuję, że p. Mazurek otrzymał i zysk z Drukarni stosownie do wpłaconego kapitału.

Instruktor p. Mazurek objeżdżając kolonie polskie w okręgu Guarańskim zwalczał mnie i »Odrodzenie«, czyli ponownie okazał swe zdolności w kierunku szerszenia intryg, jak również już po po powrocie do Porto Alegre, w ścisłym kółku swych przyjaciół triumfował w odniesionym zwycięstwie nad »Odrodzeniem«, co należy przyjąć z wielką rezerwą, gdyż odwrotnie zwalczając »Odrodzenie«, przeprowadził ten »pan« za pieniądze Rządu Polskiego, świetną propagandę na rzecz »Odrodzenia».

W styczniu b. r. zgłosił się do mnie pan W. Jankowiak z upoważnieniem p. Mazurka z prośbą o uregulowanie pozostałej sumy. Nie zwracając na te wszystkie postęпки ze strony Mazurka, przystąpiłem i w tym wypadku do spłacenia resztującej kwoty, lecz czynię to, wyraźnie tylko na prośbę p. Jankowiaka.

Od dawna miałem zamiar na szpaltach »Odrodzenia« wyjaśnić cały przebieg rozrachunku z byłymi spółnikami, lecz nie czyniłem tego, gdyż wiedziałem, że godzę w interesa p. Mazurka w stosunku do jego funkcji jako urzędnika państwowego. Widząc jednak, że zwalczaniu niema końca, i że to u p. Mazurka wchodzi jako programowy obowiązek jego posłannictwa, uczyniłem to wyjaśnienie chcąc dać wyraz prawdzie.

Informuję tych gorliwych obrońców instruktora p. Wilhelma Mazurka, że prowadząc jego obronę szkodzą tylko p. Mazurkowi, a to z tej racji, że Rząd Polski nie przysłał instruktorów w celu zakładania spółek handlowo - zarobkowych, a jedynie w celu szerzenia oświaty i organizacji szkolnictwa polskiego.

Wszelkiego rodzaju dalsze dyskusje w tej sprawie uważam za wyczerpane.

Stanisław Śłużyński.

UWAGA

»Odrodzenie« jest własnością Drukarni Polskiej w Porto Alegre, pracę redaktorską prowadzi i odpowiedzialnym jest za takąową właściciel Drukarni mż. Stanisław Śłużyński, oraz przyjmują udział w opracowaniu materiału szereg współpracowników - korespondentów z kolonii polskich, osób zdolnych w piórze i słowie. Wobec postawionego zarzutu przez instruktora p. W. Mazurka że »Odrodzenie« posługuje się w większości wypadków materiałami z podręczników, co jest niesłuszne, proszę teoz p. Mazurka to mi udowodnić i odnaleźć te podręczniki? Zdać się że p. Mazurek sądzi innych podług siebie, gdyż w swoim czasie jak ten że p. Mazurek redagował »Sportowca« to naprawdę całkowicie materiał brał tylko z pism krajowych czemu jestem świadkiem.

Radzę Panu instruktorowi zaprzestać zwalczania polskich przedsięwzięć, gdyż to jest hańbą dla pana. Czy Rząd Polski delegując Pana naprawdę nie potrzebny o jego obowiązkach?

St. Śłużyński.

Dział Gospodarczy

Rynek walutowy

Funt angielski	57\$100
Dollar	11\$850
Frank Francuski	\$468
Frank szwajcarski	2\$320
Marka niemiecka	2\$820
Lira włoska	\$620
Escudo portugalski	\$530
Pezeta hiszpańska	1\$250
Pezo urugwajski	8\$300
Pezo argentyński	3\$820
„ „ zloty	—
Frank belgijski	1\$660
Milreis zloty	6\$430
Florin	4\$700
Złoty Polski	1\$210

Ceny artykułów

Alfafa prasowana	\$150
Alfafa luzan	\$120
Alfafa procedencias	\$100
Ryż Agulha od 40\$ do	44\$000
„ Japoński „ 22\$ do	26 0 00
„ Carolina „ 10\$ do	25\$000
„ Agulha nielupany od 12 do	15\$000
„ Japoński „ „ od 8 do	12\$000
Smalec kilo	2\$200
Smalec w latach, kilo	1\$0 00
Mandjoka Especial I.	14\$000
„ „ Especial II.	13\$000
„ „ Fina	13\$000
„ „ przesiewana	12\$500
„ „ zwykła	12\$000
Fizjon czarny nowy	14\$000
„ czarny stary	13\$000
„ biały	13\$000
„ Cavallo	15\$000
„ De cor, większy od 12\$ do	15\$000
„ De cor, drobny od 10\$ do	11\$000
„ Mulatinho	\$900
Tytoń, liście, I. jasny	30\$000
„ „ II, „	28\$000
„ „ I, żółty	24\$000
„ „ II, „	20\$000
„ „ „Seria II	20\$000
„ „ „ III	16\$000
„ skrecony w sprz. detal.	80\$000
Kukurudza	12\$000
Pszonica od 18\$ do	20\$000
Wino eksportowe 1/4	80\$000
„ „ 1/5	70\$000
„ „ 1/10	42\$000
Xarque typo platiao	38\$000

„ „ zwykłe	27\$000
Amendoim Paraguan,	15\$000
Amendoim zwykłe	12\$000
Kartofle białe	8\$000
Kartofle różowe	11\$000
Włosy, kilo	2\$000
Wosk, kilo	4\$000
Jęczmień	16\$000
Skóry czyste	2\$100
Skóry refugos	1\$800
Skóry solone	1\$000
Bób świeży	—
Soczewica duża	16\$000
Soczewica drobna	7\$000
Masło zwykłe	1\$500
Masło ze słodkiej śmietany	2\$000
Jaja	2\$500
Krochmal	20\$000
Szyaka	5\$000
Ser «Prato»	3\$500
Ser «Serrano»	2\$000
Slonina	2\$000
Salame	4\$000
Sól	—
Nafta	—

(Młyn Esperança)

Mąka pszenna:	—
Primor, worek	30\$000
Eclipse	27\$000
Coqueiro	21\$000

Młyny «Riograndenses»

Primor worek	30\$000
Regina „	27\$000
Jasmin „	21\$000

Salão „Polonia“

Zakład fryzjerski

Goli brody i strzyże włosy najtaniej

ALVARO POLONIA

Rua Visconde do Rio Branco N. 111 — Porto Alegre

Czytajcie i rozpowszechniajcie

„ODRODZENIE”

Wolne żarty

ZMIANA KONSTYTUCJI

- Powiedz mi, czy ostatecznie nastąpi zmiana konstytucji?
- Co za pytanie... Przecież już ją mamy.
- Jakto?
- Mamy wybieranie posłów tajne, ale nie powszechne i nie do Sejmu, tylko do Brześcia.

INNE CZASY

- Zaręczyłem się, ojcze. Wczoraj wieczorem, na dancingu, z jakąś...
- Ależ, chłopcze, na miłość boską, tak nie znając bliżej?... Przecież to może być osoba wcale nie odpowiednia...
- Przesady, tатku... Dawniej żona — to sprawunek na całe życie. Dziś co innego. Nie będzie pasowała, to ją innemu odstąpię.

ODCIĄŁ SIĘ

Chłop, przybywszy do miasta na jarmark, zauważył na ulicy zbiegowisko i zapytuje przechodzącej damy, co się takiego stało.

Dama, chcąc zakpić sobie z chłopca, powiada:

— Napewno krowa zaiosła jajko i ludzie się dziwią.

Chłop nie tracąc głowy, odpowiada:

— Aha... To pewno wyleguie się z niego jakaś taka druga filozofka, jak pani...

POBOŻNY PROFESOR

- No jakże odpowiedziałeś dziś na egzaminie, pyta matka swego synka.
- Wszystko było dobrze, nauczyciel taki pobożny...
- Pobożny?
- Tak jest !! po każdej mojej odpowiedzi, załamywał ręce wołając: O mój Boże... !!! o mój Boże !!!

D O M

- Co? 30.000 kosztuje ten dom? A gdzie jest stajnia?
- Jaka stajnia?
- Na osła, który zapłaci tę kwotę.

NAWZAJEM

Nauczyciel, żegnając się z uczniami przed świętami, ma do nich następującą przemowę:

— No chłopcy, życzę wam wesółych świąt, a radzę, także popracować nad nauką, abyscie po świętach więcej umieli...

Cała klasa według zasad grzeczności wrzeszczy na cały głos:

— Nawzajem, panie profesorze!

LOGIKA

- Jak się masz, Macieju?
- Kiepsko... Zona moja, nie wiedzieć za co, chciała mi dziś rano trzy razy dać w pysk.
- A skądże wiesz, że trzy razy?
- A bo dała...
- To dlaczego gadasz, że chciała?
- Juści chciała! Jakby nie chciała, toby nie dała...

W SĄDZIE

Sędzia: — Jakiem prawem pobiliście pana ekonomę?

Chłop: — Adyć nie prawem go bitem ino pałką.

Bacność Koloniści!

Sprzedza się bardzo tanio «bemfeitorje» na ziemi nie mierzonej, właściciel której będzie miał prawo, w chwili kiedy ziemia będzie mierzona, do 4-ch kolonij. Jest tam dom, kuchnia, wóz z mułami, alembik z kompletnem urządzeniem do pędzenia wódki. Jest alkiek ziemi zasadzony kaną i. t. d. Ziemia położona nad rzeką Uruguay, odległa od Barrilu 15 klm., od Aguas do Mel (gdzie są źródła wody mineralnej) o 6 klm.

Ziemia bardzo urodzajna

SPRZEDA SIĘ Z INWENTARZEM LUB BEZ
Informacji udziela:

Piotr Lisowski lub właśc. Szczepan Ligocki
COLONIA BARRIL, Mun. PALMEIRA - Rio Gr. do Sul

Dr. Aleksander Kochański

Syfilis, Choroby dróg moczopłciowych,
(leczenie specjalne gonorrhoei chro-
nicznej i ostrej)

Choroby kobiece i dziecięce. Klini-
ka ogólna.

Udziela porad: od 10 do 12 i od 4 do 7
w apt. Minerva (Audradas 1111).
od 7 do 8 w apt. S. Geraldo (Av. Eduar-
do, n. 1003).

Mieszkanie prywatne: Ul. Esperança, 125

„KOOPERATYWA POLSKA“

Spółdzielczy sklep towarów lokciowych i
artykułów spożywczych.

Kupuje wszystkie produkta kolonjalne

Placi najlepsze ceny

BOM JARDIM — GUARANY, CAIXA POSTAL, 29

Rio Grande do Sul — Brazylja

Tereny na spłaty**Wielka przyszłość**

W nowokwitnącej dzielnicy PASSO D'ARELA (SÃO JOÃO) między ulicami nowoczesnie
wybrukowanymi.

2.000 DZIAŁEK

Do sprzedania na spłaty w 60 ratach na przeciąg 5 letni. — Bez procentu.
Bez zaliczki

Bliższych informacji udziela.

WALDEMAR SCHOLZ - 1056 - Avenida São Paulo - 1056

Marjan Staniszewski

FOTOGRAF

P. Alegre — Praça 15 de Novembro
(przy restauracji, ogrodowej naprzeciw Mercado)

Przyjmuje zgłoszenia na portrety, wykonuje zdję-
cia grupowe oraz rodzinne na miejscu.

ADRES PRYWATNY:

RUA GENERAL ANDRADE NEVES, (Rua Nova) 155

CASA VENUS

Posiada na składzie wielki wybór
obuwia dla mężczyzn pań, panienek
i dzieci po cenach przystępnych

Avenida Eduardo 1284

PORTO ALEGRE

BANCO NACIONAL DO COMMERCIO

Założony w roku 1895 — Siedziba: Porto Alegre

Kapitał podpisany	25.000:000\$000
Kapitał wpłacony	16.000:000\$000
Fundusz rezerwowowy	22.650:000\$000
Fundusz zabezpieczający wartość budyneków Banku	600:000\$000

Filje i korespondenci, We wszystkich ważniejszych miejscowościach Stanów Rio Grande do Sul, Santa Catharina, Parana i zagranicą.

Przyjmuje i wypożycza pieniądze

Deskontuje weksle krajowe i zagraniczne

DEPOZYTY OGÓLNE

Z upoważnienia Rządu przyjmuje wkłady począwszy od 20\$000 do 5:000\$000, płaci procenty półrocznie.

Sumy do wysokości jednego konta można wycofywać w każdej chwili.

PORTO ALEGRE

Rua 7 de Setembro

Wejście **Rua das Flores N. 1119**

FABRICA
NOVO HAMBURGO

Calçado

VENDA AVAREJO
PORTO ALEGRE
PRAÇA DO OCTAVIO ROCHA
ESTRELA
SANTA CRUZ
TAQUARA
CAXIAS

PRODUCCAO
PRÓPRIA

HAUER

FABRICA
DE

Da Fabrica directamente aos seus pés

„Polska Drukarnia“

Rua São Pedro N. 533

PORTO ALEGRE

Wykonuje wszelkiego
rodzaju zamówienia
drukarskie.

Dla szkół i towarzystw
polskich rabat

FABRYKA I SKŁAD MEBLI

Friedman i Bracia

Wielki wybór mebli najnowszych modeli,
łóżka żelazne, kuchnie, tapety, linoleum
— i t. p. —

Sprzedaż na bardzo dogodnych warunkach

Adres Fabryki: RUA FELIPPE CAMARÃO, 313

TELEFON N. 6709

Skład mebli: RUA SÃO PEDRO N. 636

TELEFON N. 3089

WIELKIE FABRYKI

Łóżek metalowych, materacy, walizek i.t.p.

Cauduro & Irmão

WIELKI WYBÓR — CENY NISKIE

Praça Montevidéo N. 85 — (Edificio Malakoff) — Telephone N. 5345 — PORTO ALEGRE

Czytajcie „ODRODZENIE“

pismo ponadpartyjne dwutygodniowe, o starannie dobranej, ciekawej i urozmaiconej treści, podanej w formie żywej, jasnej, interesującej i barwnej, podaje rzeczy najciekawsze.

Ani dla partji, ani dla klasy, lecz dla wszystkich polaków

Garaż Central

Rua Sete de Setembro N. 806

TELEPHONE N. 5444

Adres telegraficzny «DRANGEL»

PORTO ALEGRE

○○○○○○○○

Sprzedaż estopy, oleju gazoliny i lamp
do aut. — Wulkanizacja opon do aut.

Zakład Elektro-techniczny

Stanisława Jarzyńskiego

Naprawa jakichkolwiek maszyn i aparatów elektrycznych

Specjalna sekcja do nawijania motorów elektrycznych, dynamów, magnetów i t. p.

RUA CHRIST. COLOMBO, 249

TELEFON, 5678 PORTO ALEGRE

Sklep Polski

JANA BRZEZIŃSKIEGO

MARIANNA PIMENTEL — Linha Dr. Ignacio

Ma zawsze na składzie mąkę pszenną, cukier, ryż
śledzie, rodzynki, konserwy, owoce.

Trunki w najlepszych gatunkach, krajowe i zagraniczne — galanterja.

Israel Fridman

Krawiec męski

Wykonuje ubrania według najnowszych fasonów.

CENY PRZYSTĘPNE

Avenida Eduardo, 1430 — Porto Alegre